

El paper de la dona en l'Església. El 10 de gener, un «motu proprio» del Papa permetia a les dones exercir com a lectores i acòlites, fet que va causar una certa decepció, perquè en molts llocs ja desenvolupen aquestes tasques des de fa anys. Ara, doncs, podria ser el moment per obrir un debat més profund.

Dones i Església

► Cal discernir si cal seguir en la via dels ministeris laïcals o si s'aposta pel diaconat com a exercici d'igualtat i reconeixement

Enric Tubert Pagès

CAPELLÀ A OLOT I PROFESSOR DE L'INSTITUT DE CIÈNCIES RELIGIÖSES DE GIRONA

ANÀLISI

■ El lloc i el paper de la dona a l'Església és motiu de debat i controvèrsia des de fa molts anys. En aquests últims, lligats al pontificat del papa **Francesc**, s'ha posat damunt la taula la conveniència d'estudiar el diaconat femení. L'any 2016 es va fer aquest pas important. Acabat el sínode de l'Amazonia el 2019, el Papa torna a convocar una comissió renovada. El resultat, a través d'un *motu proprio*, ha arribat el dia 10 de gener d'enguany i ha estat titllat de decebedor per moltes dones, ja que, de moment, només se'ls podrà conferir els ministeris de lectores i acòlites (servei de la Paraula i l'altar), funcions que a molts llocs ja exercien amb total aprovació del bisbe del lloc.

Rellegint la història, sota una mirada creient, descobrim que, des dels inicis, el moviment cristià, inaugurat per **Jesús de Natzaret**, es va configurar com un moviment amb pretensions universalistes (enfront de qualsevol reducció ètnica o de raça) i de caire inclusiu: homes i dones en igualtat per una mateixa fe, com trobem, per exemple, a la carta als Gàlates del Nou testament.

Malgrat que, en l'imaginari col·lectiu, un dels seus pioners, com **sant Pau**, continua tenint molt mala premsa perquè se'l fa responsable de la devaluació de la sexualitat i de l'antifeminisme en l'Església, si hom fa una lectura crítica i contextualitzada dels seus textos es descobreix que, tot i participar inevitablement d'una cultura patriarcal, va ser un avançat del seu temps respecte al paper i el lloc de la dona en la vida comunitària que ell proposava. Un avançat que, lamentablement, va durar poc, donat que els seus immediats successors van domesticar el seu pretès radicalisme per la qüestió de l'adaptació al medi cultural i social (codis domèstics) en el qual es desenvolupaven les Esglésies que anaven creixent.

El Pau històric, però, en les seves cartes, es dirigeix expressament a les dones com les seves col·labo-

Feligreses en una missa a l'Estartit, l'estiu passat.

MARC MARTÍ

radores i companyes de missió. Crida l'atenció el nombre de dones que són citades, per exemple, al final de la carta als Romans. La primera de la llista és una tal Febe, «la nostra germana, diaconessa de l'església que hi ha a Cèncrees». En aquest cas s'ha vist clarament una dona exercint un ministeri eclesial, indefinit certament, però que dóna a entendre una funció de lideratge i de servei (*diakonos*) molt important i que, en carismes i funcions diferents, moltes altres desenvoluparan amb un lideratge indiscutible en la primera Església - entre ells, en el ministeri del diaconat - al llarg de molts segles, tant a Occident com, sobretot, a Orient, tant dins l'àmbit litúrgic com el del servei a la caritat.

Malauradament, aquest principi d'igualtat predicat per Pau no fou sempre així arreu i en tot lloc. També hi va haver elements distorsionadors que volien limitar la igualtat de «jueus i grecs, esclaus i lliures, homes i dones». Progressivament, el protagonisme i lideratge femení es va anar aixoplugant en grups i moviments de caire gnòstic i fora de la gran Església, malgrat que en alguns d'aquests grups - que eren molt diversos i de caire sectari - hi trobem també un clar menyspreu i una demonització de la feminitat o del mateix matrimoni. Així, en el procés de consolidació i desenvolupament de les estructures eclesials, dissortadament, es va anar normalitzant la subordinació de les dones als homes com quelcom transmès per revelació divina i tradició sagrada.

El que va impedir una veritable

emancipació de la dona en l'Església fou, de fet, la progressiva institucionalització i la implantació d'estructures jeràrquiques, l'aversió a la sexualitat com quelcom dolent i pecaminós i l'adequació a la cultura dominant, perdent el sentit d'alternativa que oferiria el cristianisme en el moment que va néixer. En els segles II i III, en unes zones més que en d'altres, es van anar posant les bases per la creixent desconfiança cap a la dona. El sistema romà, a Occident, va imposar el centralisme, la preeminència del dret i, sobretot, la clericalització en mans d'homes sagrats que ha perdurat fins als nostres dies. Amb el Concili Vaticà II del segle XX es posaran les bases per una nova eclesiologia centrada més en el poble de Déu i amb el replantejament de certes estructures eclesials en elles els ministeris comunitaris.

Potser sigui el moment de discernir si cal avançar per la via del reconeixement institucional dels ministeris laïcals com ha fet ara el papa Francesc, amb el perill que acabin reduïts a una funció subsidiària, o bé si, recollint la tradició genuïna de la primera Església, que és norma i fonament per la de tots els temps, s'aposta per recuperar el ministeri del diaconat com a forma i exercici d'igualtat i de reconeixement institucional, així com el seu caràcter sacramental. Seria un pas important per el ple reconeixement de la igualtat i la dignitat de la dona, d'eradicació del sexisme i de canvi de paradigma d'una Església patriarcal a la d'una Església comunitària participativa i inclusiva com fou la dels inicis.